

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Kmetu strokovno organizacijo

Kapitalistično časopisje je dan zadnem polno člankov o krizi in o gospodarskih vprašanjih. Priznani »kirurg« mrevvarijo tega bolnika — sedanji gospodarski red. Iščejo vzroke njegove propasti in iščejo leka za eventuelno njegovo ozdravitev. Vsako najmanjšo vejo gospodarstva so že do podrobnosti mikroskopsko preiskali in ubogi bolnik je moral izpiti že hektolitrov grenkega zdravila — a uspehi? Kriza še vedno traja, gospodarstvo propada. Zdi se mi, da postopajo sedanji naši gospodarstveniki tako kot zdravniki v bolnicah pri umirajočih bolnikih, popolnoma so že obupali nad njim, pa mu dajo še eno injekcijo — mogoče bo pa le še...

Jasno je, da pri takem eksperimentiranju s sedanjim gospodarskim in družabnim redom trpi le mali človek. Kapitalisti imajo že od dobe konjunktore zlate rezerve, njim se kriza ne pozna. A delavec, bodisi duševni bodisi ročni in pa kmet — ta dva naj trpita, saj v očeh kapitalista nista človek, temveč le orodje za doseg namena.

Neprimerno hujše, ko delavstvo, občuti našo krizo kmetstvo ljudstvo. Industrijsko delavstvo je v gotovih krajih še vedno kolikortoliko plačano in more z dohodki skromno živeti. Res je, da so gotove veje industrije popolnoma uničene in da gotove stroke delavstva ne zaslužijo niti za najnujnejše, kakor so to rudarji. A to je osredotočeno na gotove okolišine in na druge to ne vpliva. Pri kmetstvu ljudstvu pa tega ni: Ves kmetijski proletarijat trpi in je na tleh. Mišlim tu predvsem na tiste male kmete, ki so v svoje njive in travnike vložili z vso ljubeznijo ves svoj trud. Z znojem so prepojeni plodovi te zemlje. Včasih so ti kmetje preveč svojega truda prodali in izkupili vsaj za davke, za sol, za potrebno obleko in druge najnujnejše stvari. Tudi kmetstvo delavstvo, dasi ne sijajno plačano, je živel — ne sicer tako kot industrijsko in obrtno — in bilo je vsaj deloma zadovoljno. Kako pa danes? — Trdni, dobri kmetje po naših vaseh, ki so živeli celo v neke vrste blagostanju, obupujejo. In samo posledica tega je, da trpi tudi mali kmet in kmetijski delavec.

Dočim industrijsko delavstvo potom svojih strokovnih organizacij doseže od časa do časa vsaj kako malenkostno zboljšanje, pa je kmetstvo ljudstvo popolnoma prepuščeno na milost in nemilost kapitalističnemu gospodarskemu redu in njega zdravnikom. Kar da kapital delavcu, profitira dvakrat pri sirovinah, ki jih kupi, od kmeta. Z različnimi operacijami in mahinacijami pritiska na cene kmetijskih produktov do skrajnosti, industrijskim produktom pa v stremljenju za čim višjim dobičkom zvišuje cene. Industrijo vodijo karteli in monopoli, a kmetje so napram kapitalu v istem položaju kakor ovčica napram grabežljivemu volku.

V veliki meri je kriva te nemoči našega kmeta njegova dosedanja vzgoja. Med kmetstvom ljudstvom so imele in še imajo meščanske stranke vedno največji odstotek svojih pristašev. Za temi strankami pa stoji brez izjeme kapital. In v njega interesu ni, da bi se ta speči lev — kmetijski stan zbudil. Zato uporablja vsa sredstva, da čimbolj zamami kmete in jih ohranja v konservativizmu. Ne prave gospodarske in strokovne organizacije, temveč politične strankarske so po mnenju kapitalistov za kmete. In te pod krinko pravičnosti vodijo druga proti drugi boj. Za ta

boj zlorabljajo vero, narodnost, gospodarstvo, kulturo in sploh vse, kar more količak služiti njih namenu. Ko dosežejo svoj cilj, ko postanejo različni »kmetiči«, ki o kmetstvem delu niti pojma nimajo, poslanci, upravni svetniki itd., pa pozabijo na svoje obljube, ki so jih imeli prej polna usta. In kapital ima zopet svoje dobro plačane zaščitnike v raznih odborih, društvih in drugih institucijah. Samo primer: Ali je naša Kmetijska družba kljub svojem naslovu res zastopnica kmetov? Ali morejo veleposestniki, razni advokati in drugi čutiti zla, ki tarejo našega kmeta? Naša Kmetijska družba je imela in ima le tako vodstvo, kakršna je pač politična struja, ki gospodari trenutno v deželi. In radi povezanosti kapitala s političnimi strankami ni verjetno, da bi njih eksponenti v raznih takih družbah bili drugačnih naziranj. Saj drugače bi sfrčali! In — škoda za stolček!

Kapital je potegnil s svojo vzgojo umetno steno med kmetstvom ljudstvom in delavstvom. To mu je v korist. Čim bolj so ločeni delovni stanovi, čim večje je umetno narejenega nasprotja med njimi, tem lažje jih je vladati in jim diktirati svojo voljo. Zato kapital za kmetstvo ljudstvo ne

mara dopustiti pravi strokovnih organizacij, ker bi se mogoče te zvezale z delavskimi — in konec bi bilo gospodarstva velekapitala!

Sedanji gospodarski red je gnul. Vstaja nova doba: vključ vsem naporom kapitala se bliža čas, ko bodo vzeli vajeti v roke delovni stanovi. Roko v roki bosta takrat morala delavec in kmet ustvarjati nov gospodarski red. Zato bodo potrebne strumne in zavedne organizirane vrste vsega delovnega ljudstva.

Krščanskosocialistično gibanje obhaja svoj jubilej. In ob tem jubileju si naj postavi za načelo, da privede tudi naše kmetstvo ljudstvo čimprej v svoj krog. Nihče drugi nima te pravice. V nobenem drugem ni toliko zdravja in poštenosti, ko v krščanskosocialističnem pokretu, ki izhaja iz naukov našega delavca! Zato vse sile v boj za zedinjenje in organiziranje vseh delovnih stanov in za spremembo sedanjega gospodarskega reda pod vzvišenim geslom: »V znamenju križa...!«

Opomba uredništva. Članek je bil napisan za jubilejno številko »Delavske Pravice«. Zaradi obilice gradiva ga nismo mogli priobčiti. Ker ni prav nič izgubil na aktualnosti, ga priobčujemo danes.

Naša železna industrija v nevarnosti

Jesenice so zopet v nevarnosti. Ne morda, da jih zasuje plaz ali zalije Sava, marveč je nevarnost, kakor se poroča iz popolnoma zanesljivih virov, da dobijo za železne izdelke, ki jih izdeluje KID, nevarnega konkurenta v državnem železarskem podjetju v Zenici. Po informacijah, ki jih je dal sreski poslanec g. dr. Mohorič jeseniški podružnici NSZ, je namreč sklenjeno, da se železarna v Zenici modernizira po vzoru, kakor je to storila v teku zadnjih let KID na Jesenicah in Javorniku. Trdi se, da je za to dan na razpolago kapital v iznosu 150 milijonov dinarjev.

Delavstvo je zaradi teh vesti skrajno razburjeno. Z vso gotovostjo se namreč trdi, da bo Zenica izdelovala prav iste predmete, to je žeblice, žico, pločevino itd., kakor sedaj KID. To se pravi, da bo KID dobila v Zenici resnega konkurenta, ki bo imel na licu mesta ružo in premog, je v sredini države in bo zato imel prevoz po železnici veliko cenejši, poleg tega bo užival še podporo od strani države. To so činjenice, katere bi imele za železno industrijo dravske banovine nedogledne posledice.

Ideja, našo železno industrijo prenesti v notranjost države, ni nova. Že leta 1925 je inspektor notranjega ministrstva Savič to zamisel močno forširal, češ, da zaradi strateških ozirov ni na mestu imeti tako važne industrije, kot je to železarska, na meji dveh držav. Zdi se, kot bi na jugu na to ne pozabili, in je bilo treba samo nekaj časa, da se to realizira. Tako velik obrat je preko noči težko prenesti, zato se je pač našel drug izhod.

Ker je gospodarski razvoj danes še do neke mere svoboden in nimamo za to nobenih norm, ki bi to mogle regulirati, se zna to uresničiti. Sicer bi se država kot taka morala ozirati na splošno gospodarske prilike. S takimi ukrepi se namreč lahko uniči ne samo delavstvo, ki je slučajno v tej industriji zaposleno, marveč vse gospodarstvo dotičnega kraja. Poleg tega pa bo sedanje vodstvo KID to stanje izkoristilo v vsakem slučaju, naj je s konkurenco prizadeto ali ne. Take stvari je namreč težko kontrolirati, v koliko je tu kriva konkurenca, ker vemo, da si v takih primerih znajo podjetja najti pot, in žrtve bodo največje le na strani delavstva. Pri tem pa je treba pomisliti tudi na to, da je v delavskih hišicah, katerih v tem kraju ni malo in so jih delavci zgradili s svojimi težkimi zaslužnimi prihranki, investiranih precej milijonov in bi

bili delavci poleg izgube zaslužka še po tej strani težko udarjeni.

Pri vsej stvari gre za to; ako se že hoče nekaj preurejati in dvigniti gospodarsko donosnost, naj se to izvrši na način, da bo narodno gospodarstvo v obče od tega imelo koristi. V navedenem slučaju bi namreč dobilo dela nekaj delavcev na jugu, tu bi ga pa izgubilo. Zdrava gospodarska politika pa mora iti za tem, da se število zaposlenega delavstva poveča. Poraba železa na glavo posameznega prebivalca je pri nas tako majhna, da bi dvoje sličnih podjetij v resnici ne prenesli brez škode. Seveda bi bilo za zdravo konkurenco to tudi dobro, ker vemo, da bi bile cene železa precej drugačne.

Pametna in smotrna gospodarska politika gre za tem, da se kar bolj osamosvoji od zunanjih trgov, ker uvoz namreč znači pasivo v trgovski bilanci in odtok denarja, kateri bi se lahko doma porabil za investicije, plače itd., kar bi povečalo aktivnost domačega gospodarstva.

Zato je pri tem problemu važno naglasiti sledeče: Ako se že hoče investirati denar v železni industriji, naj se to stori tako, da se bodo izdelovali taki predmeti, katere sedaj za drag denar uvažamo. S tem bi dosegli dvoje. Dali bi brezposelnim delavcem kruha in povečali aktivnost naše trgovske bilance. Seveda bi znalo imeti zopet to slabo stran, da bi trpel potem izvoz naših agrarnih izdelkov. Vendar je večje zlo to, ako sami sebi povzročamo še večjo brezposelnost.

Sumarno je uvoz železa tekom zadnjih štirih let znašal takole (1. rubrika pomeni letnico, druga količino v tisočih tonah in tretja vrednost v Din):

1930	129.9	627,866.000
1931	114.1	469,200.000
1932	81.3	299,000.000
1933	62.43	234,204.000
1934	22.25	91,544.000

(Podatki za l. 1934 so samo za prvo četrtletje. — Po reviji »Spoljna trgovina Jugoslavije«.)

V letu 1930 je bilo uvoženih najmanj za 350 milijonov dinarjev takih izdelkov, ki se pri nas ne izdelujejo. Kakor je videti iz tabele, uvoz pada. Vendar pa so vsote, ki gredo za tako blago, katerega pri nas ne izdelujemo, še vedno visoko nad 100 milijonov dinarjev letno. Ako bi eno tretjino tega de-

Poročila z delavskih bojišč

Viničarski vestnik

Posmrtninski sklad. Umrli je tov. Peserl Magdalena, članica viničarske skupine Sv. Miklavž pri Ormožu, rojena leta 1867. Poleg poklicnega trpljenja kot viničarka, žena in mati, dokler je ni zadela bolezen, ki jo je priklenila za celih 10 let v bolniško posteljo, ni imela nikdar nič dobrega. Sedaj je prestala svoje zemeljsko življenje in odšla tja, kjer ni križev ne nadlog, v večni mir. Svojem je bila izplačana posmrtnina v znesku 1000 Din (en tisoč). Vsled tega se bo pobiralo med člani za 32. slučaj.

Kaj pa pravite k temu vsi tisti, ki niste organizirani in ne plačujete v svoj viničarski posmrtninski sklad? Kaj boste vzeli v roke, ko bo smrt pobrala tudi enega izmed vas? Zato pa velja za vse neorganizirane viničarje naslednje: Kdor se ne organizira v Strokovni zvezi viničarjev, je malomaren, je negospodarski in boljše bodočnost odrija proč od sebe in od svojih otrok. Vsi za enega, eden za vse. To parolo priznava takšen neorganiziran viničar samo tedaj, če je treba, da bi vsi zanj kaj dali, da bi pa tudi on nekaj za druge dal ali storil, tega pa ne pozna.

Viničarska kreditna zadruga.

V nedeljo, 24. junija je bil 4. občni zbor viničarske posojilnice in hranilnice. Poročilo načelstva, nadzorstva in računski zaključek za leto 1933. je občni zbor soglasno odobril. V zadnjem poslovnem letu izkazuje zadruga porast v novih članih in tudi denarnem prometu. Laskavo se glasi revizijsko poročilo, ki podčrtava nesebično delo načelstva zadruge za dobrobit pri zadrugi včlanjenih viničarjev. Pohvalno se izraža o 4% obrestih za dolžnike, katere so v celi državi gotovo najnižje. Vsi člani strokovne organizacije bodite tudi člani svoje zadrugne organizacije. Vsak naj vplača vsaj en delež, to je 20 Din enkrat za vselej. Tovariši, tudi tu velja načelo, da je v slogi moč!

Gornja Radgona. V nedeljo, 1. julija se vrši sešatek viničarjev v dvorani posojilnice. Poroča tajnik zveze tov. Rozman Peter. Pridite vsi in povabite seboj vsakega, ki je viničarski, bodisi moški ali ženska. Vsi na zbor!

Tudi pri nas so plače nevzdržne

»Socijalna Pravda«, glasilo krščanskega soc. Radniškega strokovnega saveza v Zagrebu objavlja v svoji letošnji 3. številki pod naslovom »Nadnice gladovanja« statistično sliko in ugotovitev, da je ravno naše delavstvo v vsej Evropi najslabše plačano in katerih plače se še vedno bolj znižujejo. Plače po 5–10 Din (za 10–12 in tudi 16-urno delo niso pri nas le zgolj posamezni primeri, marveč to je že splošno v navadi.

Po podatkih Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu je zavarovanih in vsega skupaj zaposlenih 485.000 delavcev in nameščencev, od katerih zaslužijo dnevno sledeče:

do 8 Din 66.800 delavcev; od 8 do 24 Din 222.056 delavcev; od 24 do 34 Din 80.105 delavcev;

narja šlo za plače in ostalo za druge industrijske potrebščine, bi se to gotovo poznalo v našem gospodarstvu, in to ne samo pri delavcih, marveč tudi v trgovini in obrti.

Ako se vse to dobro premisli, je tedaj to vprašanje življenjske važnosti za pravilen in res ekonomski razvoj naše mlade železne industrije. Ako je tistim, ki to forsirajo in hočejo izvesti, pri srečnem dobroti naroda, morajo te činjenice upoštevati, ker le na ta način je mogoče povečati našo gospodarsko aktivnost v obče.

V nasprotnem primeru se ne bo mogoče otresti občutka, da se nas namenoma zapostavlja in hoče dravsko banovino gospodarsko popolnoma uničiti. V premogetvni industriji imamo za to dovolj živ in tragičen primer.

Ni samo v interesu delavstva, da se v tem primeru brani in bori za svojo eksistenco, marveč vseh gospodarskih činiteljev, ker bodo z izgubo, ki bo zadela delavstvo, tudi oni prizadeti. Gre za eno najvažnejših gospodarskih panog v naši banovini. Koliko smo upoštevani in tudi sposobni, da preprečimo to nezdravo gospodarsko politiko, ki ne bo škodovala samo delavstvu, marveč vsemu našemu gospodarstvu, pa bo pokazala bodočnost.

Joško Rozman.

od 34 do 48 Din 46.545 delavcev; nad 48 Din pa 69.545 delavcev.

Pri nas v Sloveniji pa je glede na plače, predvsem viničarjev in poljedelskih delavcev, še mnogo slabše zato, ker v pretežni večini obstajajo plače teh 6, 5, 4, da tudi 3, 2 in celo 1 Din komaj za 10- do 16-urno delo. V dotičnem članku se navaja izračunano, da bi najnižji stroški vzdrževanja (za hrano, obleko, ogrevanje in razsvetljavo) za eno samo osebo znašali mesečno 633.55 Din za družino (mož, žena in dvoje otrok) pa bi morali za svoje vzdrževanje najnujnejših življenjskih potrebščin imeti mesečno najmanj 1603.97 Din za služka. Tu je torej račun za človeka dostojne plače, iz katerih ugotavljamo, da pri nas ena viničarska družina dostikrat niti v dveh letih ne zasluži toliko, kolikor bi morala imeti najmanj samo za en sam mesec skupne plače. Ali potem ne sledi iz tega spoznanje, da je naša borba za zvišanje denarnega zaslužka pravična in potrebna in da se za ta cilj združimo in organiziramo vsi delavci in nameščenci v enotno strokovno organizacijo. Prav tu je največja potreba sloge in skupnosti!

Tekstilno delavstvo

Tržič. Na Ovsiš se gremo letos 8. julija in ne 1. julija, kot je bilo to navadno druga leta. Vsem starim obiskovalcem prijaznih Ovsiš se bodo letos pridružili še novi.

Socialistom v Tržiču in morda še kje drugje. Naše socialiste zelo boli porast naše skupine in se bore proti nji večkrat zelo netovariško. Poleg drugih sredstev, ki niso omembe vredni, čeprav tu pa tam pri nerazsodnih ljudeh škodujejo, agitirajo navadno s tem, češ, da mi ne maramo za delavsko skupnost in da sploh nismo delavska organizacija. O tem, če je naša strokovna zveza delavska organizacija, se ne bomo pričali. O tem naj govore naša pravila, naše članstvo, naše delo in naš odbor. Tudi delavske skupnosti nismo nikdar in nikjer odklanjali. Vedno smo vam prijateljsko nudili roko, kadar je bilo treba braniti delavske pravice, ali iti v boj za dosego novih. K prijateljskemu sodelovanju vas vabimo tudi sedaj in vas bomo vabili tudi v bodoče. Pričakujemo samo od vaše strani tako iskrene želje po sodelovanju, kot jo imamo mi. Samo tega si ne domišljajte, da ste vi edini zastopniki delavstva v Tržiču. Na podlagi vašega dosedanjega dela vam delavstvo ne more zaupati te legitimacije. Medsebojne razmere med delavstvom zlasti v predilnici so naravnost neznosne.

Z občnega zbora Jugosl. strokovne zveze dne 3. junija 1934

Občni zbor je soglasno in z velikim odobravanjem sprejel naslednje resolucije z naročilom, da se pošljejo odločilnim činiteljem s prošnjo, da se uvažujejo.

I.

Vsled težke gospodarske krize se delavska socialna zakonodaja ne izvaja. Ker je to vitalne važnosti za delavstvo zahtevamo, da se obstoječi pozitivni zakoni v polni meri izvajajo.

II.

Obstoječe pokojninsko zavarovanje Slovenije in Dalmacije naj se razširi na vso državo, ker le v tem slučaju bo to zavarovanje moglo v resnici vršiti svojo veliko nalogo za vse privatne in trgovske nameščence v državi.

III.

Zavarovanje zoper bolezni in nezgode naj se uredi tako, da bodo nosilci tega zavarovanja po banovinah z najširšo avtonomijo. SUZOR naj bi ostal samo kot nadzorni statistični organ. Prav tako zahtevamo naj se izvedejo v to panogo zavarovanja volitve, da bo tako mogoče delavstvu pri tem soodločati in postaviti taka vodstva, ki bodo v resnici upravljala to važno zavarovanje, kar bolj v korist delavstvu.

IV.

Poleg krize trpi delavstvo največ radi tega, ker je v primeru starosti ali oslabelosti nepreskrbljeno. Zakon o zavarovanju delavcev je že postavil

Povejte nam, po čigavi krivdi? Podlaga skupnemu delu je medsebojno zaupanje, tega pa danes ni! Pa tudi delavske zavednosti še precej manjka. To dvoje rešimo, pa bo nadalje lahko delo. — Ne moremo pa govoriti o skupnem delu takrat, ko gledamo v bodočnost in govorimo o pravilni ureditvi človeške družbe. Dokler boste vi prisegali na Marksove nauke, ki slone na materializmu in brezbožstvu, naše delavstvo ne bo šlo za vami, pa tudi nobeden zaveden delavec ne, ki ni v naši organizaciji. Dobro namreč vemo, da pomeni zmaga vaših idej za delavstvo samo novo suženjstvo. Če se bomo skupno proti kapitalističnemu suženjstvu, pa ne bomo z vami nikdar rinili v novo suženjstvo. Človekova svobodna osebnost in njegova družina, ki imata po božjih načrtih oba pravico do življenja, sta naši svetinji, ki si jih tudi od socialistov ne damo vzeti. Toliko za enkrat v odgovor vaši agitaciji in v pojasnilo raznim omahljivcem.

Rudarji

Trbovlje. TPD je zopet naročila svojemu osebuju čim večjo štednjo pri šitih. Od obratovodij pa bo gotovo zahtevala, da bodo potrebna dela kljub temu izvršena. Delavstvo bo moralo ob določenih delovnih dneh več producirati, zaslužek pa zato ne bo nič večji, če ne še manjši.

Družbi bi svetovali, da se štednja da izvršiti, toda ne pri delavcih, pač pa drugje in pri tem ne bo nikdo lačen, kakor je delavec radi te štednje že več let. Ves potreben dobiček družbi vendar delavec ne more pripraviti. Rudar, ki dela dva do tri dni v tednu, ni v stanu vse prirediti in tudi ne vse zapraviti. Pri vsem svojem početju rešuje družba sedanjost gospodarsko krizo enostransko, vsa bremena valj le na delavstvo. V Ameriki in drugod pa imajo podjetniki drugo naročilo in recept za reševanje gospodarskega poloma in ga lomijo drugače kot pri nas.

Lesno delavstvo

Nazarje. Dne 13. junija smo spremljali na zadnji poti tovariša Papeža Antona, člana tukajšnje skupine Jugoslovanske strokovne zveze. Bil je vzoren krščanski mož, tih značaj, vreden v svoji službi, kar priča njegovo nad dvajsetletno zaposlenje pri upravi Marjin grad. Da je bil priljubljen med delavstvom, je pokazal njegov pogreb, katerega so se udeležili vsi njegovi sotovariši, kakor tudi zastopstvo uprave. Naj mu bo zemljica lahka. Vsem sorodnikom naše sožalje.

temelj za izvedbo tozadevnega zavarovanja. Zavisli le od vladnih činiteljev, kdaj se izvede. Zato prosimo, da minister za socialno politiko in narodno zdravje pristopi čimprej k izvedbi zavarovanja za onemoglost in starost, kakor tudi izvedbi zavarovanja zoper brezposelnost.

V.

V silno bednih razmerah žive tudi poljedelski delavci, v prvi vrsti viničarji. Niti primerne podpore niti zdravljena nimajo, ako zbole. Tudi v tem pogledu ima zakon o zav. delavcev čisto jasna določila, kdaj se mora izvesti socialno zavarovanje za poljedelske delavce.

Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje prosimo, da tudi v tem pogledu ukrene, da bo socialno zavarovanje za poljedelske delavce čimprej stopilo v veljavo.

VI.

Da pridejo vajenci na podlagi čl. 267. obrtnega zakona tudi dejansko do svojih pravic, naj se čimprej izda v tem členu navedena uredba, ki bo določala minimalne zneske odkodnine za delo.

V sporazumu z delavskimi strokovnimi organizacijami so Delavske zbornice, ministrstvu za soc. pol. in ministrstvu za trgovino in industrijo predložile predlog omenjene uredbe z zahtevo, da se v najkrajšem času uveljavi.

Ker je s tem stanjem izvajanje čl. 267. obrtnega zakona ovirano in se vsled tega niti onim, ki so

odškodnino že prejeli, ta ne prizna več, zahteva občni zbor JSZ, da se ta uredba v najkrajšem času predpiše.

VII.

Z novo uredbo, ki se ima izdati na podlagi čl. 298. obrtnega zakona naj se šolski pouk na obrtno nadaljevalnih šolah uredi tako, da se bo vršil med delovnim časom in ne ob nedeljah ali delavnikih ob večernih urah.

Poleg tega zahtevamo, naj se uveljavijo vsi izpreminjalni predlogi, ki jih je ministrstvu za trgovino in industrijo predložila ljubljanska delavska zbornica k projektu uredbe o organizaciji strokovno nadaljevalnega šolstva, ki ga je izdelalo navedeno ministrstvo.

Obrtno šolstvo je izredno važen faktor v pogledu vzgoje našega obrtnega naraščaja in spada neposredno v učenje obrti, zato naj se, kakor je že naglašeno, vrši tudi pouk ob delavnikih in to med delovnim časom.

VIII.

JSZ se naroči, da podvzame korake, ki so potrebni za to, da izda minister za trgovino in industrijo čimprej uredbo, s katero bo določeno v kakem razmerju sme imeti lastnik obrta učence z ozirom na število pomočnikov.

IX.

V § 340., petem odstavku obrtnega zakona je določeno, da ima minister za socialno politiko in narodno zdravje predpisati obrazec za poslovni red v industrijskih in obrtnih podjetjih.

S 1. marcem t. l. je poteklo dve leti kar je novi zakon dobil izvršno moč. Vendar pa obrazec tega delovnega reda še do danes po cit. § zakona ni predpisan. V izvajanju in izvedbi novega obrtnega zakona pa je to bistvene važnosti.

Z ozirom na to prosimo, ministra za socialno politiko in narodno zdravje, da v interesu reda, ki je za vsa podjetja nujno potreben, čimprej predpiše na podlagi § 340. točka 5 obrtnega zakona obrazec za delovni red.

X.

K uredbi o odpiranju in zapiranju trgovin:

1) Za vse trgovinske in obrtne obratovalnice zahtevamo 8 urni delovnik.

2) V vse obrate člena 12. nove naredbe se uvede angleško soboto.

3) Uveljavi naj se poletni delovni čas s triurnim odmorom opoldne in to najmanj za julij in avgust.

4) V novo naredbo naj se vzamejo vsi prazniki, ki so bili predpisani z zakonom o praznikih z dne 27. septembra 1929.

5) Vsako čezurno delo naj se ukine, ker je dovolj brezposelnih, ki iščejo zaposlenja.

XI.

Vedno več je v naši banovini tekstilnih tovarn, ki točasno vse dobro delajo. Delavstvo bi bilo tega veselo, če bi bile tudi delavske razmere v teh tovarnah urejene. Tako pa opažamo, da tuj kapital izžema ne samo naše delavstvo, ampak celoten naš narod. Te novo nastale tovarne zaposlujejo večinoma kmečke ljudi, ki delajo za sramotno nizke plače. Tako propada kmetijstvo, a še bolj pa narodovo zdravje, kar vse je že strokovno ugotovljeno. Zakonski predpisi glede delovnega časa se ne upoštevajo. Grozi pa še hujše zlo. Iz te kmečke mladine bodo nastale v kratkem delavske družine, ki radi nizkih plač ne bodo mogle same sebe vzdržavati. Naj pride v tovarnah zastoj, kar je tekom let gotovo pričakovati, kam potem s temi družinami. Radi tega prosi delavstvo JSZ in merodajne oblasti, da posvečajo temu perečemu vprašanju vso svojo pažnjo in porabijo vsa zakonita sredstva:

1) Da se prepreči porast novih tekstilnih tovarn.

2) Da se v že obstoječih, zlasti novo nastalih, uredi minimalne plače in striktno izvaja po zakonu določen delovni čas.

3) Da se omeji nepotreben dotok delavstva iz neindustrijskih krajev, zlasti še mladoletnikov, ki odhajajo od doma večkrat proti volji staršev.

Da bi se pri sprejemanju delavstva gledalo v prvi vrsti na brezposelne.

XII.

Samostojni predlog »Strokovne skupine lesnega delavstva« Gračnica—Rimske Toplice:

Ob priliki volitev v Delavsko zbornico se je na vodstvo našega podjetja pritiskalo, da ukrene, da glasuje delavstvo za Narodno strokovno zvezo. Ta pritisk so utemeljevali s tem, da smo mi, ki smo organizirani v JSZ, protidržavni element.

Ob zasedanju skupščine Delavske zbornice

Na praznik sv. Petra in Pavla, dne 29. junija bo zboroval v Ljubljani plenum Delavske zbornice, da sprejme proračun za čas od 1. januarja 1934 do 31. decembra 1934 ter od 1. januarja 1935 do 31. decembra 1935. Proračuni Delavskih zbornic so trajali namreč do sedaj od avgusta pa do konca julija prihodnjega leta. Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje pa je izrazilo željo, naj bi se proračunska doba uredila po koledarskem letu, kar se bo doseglo na ta način, da bo zbornica predložila obenem dvoje proračunov: Enega za 5 dvanajstin let 1934, drugega pa za celo koledarsko leto 1935. Poleg proračuna so seve na dnevnem redu tudi druge važne točke, tičoč se perečih vprašanj delavskih javnih ustanov in socialne zakonodaje.

Ker je bil izid volitev v Delavsko zbornico vsled znanih vzrokov tak, da ni dobil noben sklop delavskih sindikatov absolutne večine in je nastala v zbornici po 22. oktobru 1933 težka atmosfera bo prav, ako svojemu članstvu pred plenumom pojasnimo položaj, ki je v zbornici danes.

JSZ je bila po volitvah neoficielno vabljen na po »plavih«, da gre z njimi v kompromis proti klubu Strokovne komisije. JSZ je misel na tak kompromis v kali odbila, izjavljajoč, da je delavska organizacija in se s »plavimi«
ve-zati noče. Članstvu Strokovne komisije je bil simpatičen kompromis z JSZ, katerega pa se je vodstvo socialne demokracije **balo iz političnih razlogov**, češ, da hočejo sodelovanje vseh struj tako, kot se je to mirno vršilo zadnjih za delavstvo izredno težkih 6 let. Ko se je po decembrskem plenumu hotel konstituirati upravni odbor se je izkazalo, da so zahteve »plavih«
za sodelovanje prevelike in da jim jih ni mogoče zajamčiti. Vsled tega je klub »plavih«
sejo zapustil. Upravni odbor bi se ne bil mogel konstituirati **brez kluba JSZ**, če bi bil tudi ta sejo zapustil. JSZ pa je bila mnenja, da je treba zbornici iz delavskih in nameščenskih interesov omogočiti delazmožen upravni odbor, zato je kot **pozitiven faktor omogočila izvolitev upravnega odbora, predsedstva in finančne kontrole.** Tako je torej JSZ rešila zbornico pred brezvladjem.

Po izhodu »plavih«
je nastala prav čudna situacija. Eni so forsirali komisarijat, naslanjajoč se na politične vplive, drugi so se pripravljali, da komisarijat onemogočijo. Kam je cela zadeva šla, je najbolj razvidno iz dejstva, da je uprava zbornice vodila razgovore za so-

Proti temu odločno protestiramo. Tiste, ki ustvarjajo narodno blagostanje in ki izpolnjujejo svoje državljanske dolžnosti v višji meri kot razni hipernacionalni ljudje, ne bi smeli brez kazni sumničiti in obkladati s takimi natolcevanji. Kot odgovor na to smo še bolj poživili našo organizacijo in pozivamo tudi ostalo delavstvo, da isto stori in še bolj utrdi ideje JSZ.

XIII.

K temu samostojnemu predlogu je bil sprejet še dodatni predlog:

Zadnje volitve v Delavsko zbornico so dokazale, da si laste podjetniki pravice, da odločilno vplivajo na delavstvo, ki je zaposleno v podjetjih, da se odloči pri akcijah, ki so popolnoma delavskega značaja, v njihovem smislu. Tako obnašanje je poseg v najnaravnejše pravice in osnovno svobodo delavstva. Proti temu najodločnejše protestiramo. Delavstvo pa opozarjamo, da je njegova moč in garancija za njegovo svobodo le v strumni delavski strokovni organizaciji. Dokler ne bo organizirano, bodo taka nasilstva vedno mogoča.

delovanje s »plavimi«
celo preko pokrajinskega tajništva JNS. Kako so se ti razgovori vršili, seve ne vemo. Dejstvo je da so šli »plavi«
v Kanoso in so se lepo vrnili v upravni odbor in v predsedstvo na isti bazi kot je bila predvidena že prej.

Osnutek proračuna predvideva med drugim nastavek novega knjigovodje z mesečno plačo 3640 Din in s 13. plačo in to v času, ko so dohodki zbornice padli in je treba hraniti na vseh koncih in krajih. JSZ je na več sejah zbornice izjavila da je zoper povišanje osebnih izdatkov v sedanjih situaciji. Zastopnik socialistov je izjavil da je njihov klub tudi zoper te poviške, da pa je to mesto nekaka koncesija »plavim«
za sodelovanje v zbornici, seve je treba upoštevati moč posameznih klubov tudi v drugih socialnih ustanovah, s čimer je bil najbrže mišljen OUZD in Pokojninski zavod, kjer absolutno gospodarijo »plavi«. Ta kompromis je potrdil na zadnji seji upravnega odbora tudi drugi član Strokovne komisije, ki je izjavil, da je **kompromis zares bil**, kot se je dozda vse delalo kompromisno in da so »plavi«
celo zahtevali redukcijo tistega uradništva zbornice, ki je katoliškega prepričanja, kar pa da so socialisti odbili. **V stvari imamo torej v zbornici taje kompromis med »rdečimi«
in »plavimi«**, česar pa si prvi pred delavstvom ne upajo pokazati in kar skrivajo tudi pred JSZ. JSZ je predlagala h proračunskemu osnutku več izpreminjalnih predlogov, ki pa so bili odklonjeni po »plavih«
in »rdečih«. Načelstvo JSZ je naročilo klubovim zastopnikom, da glasujejo proti proračunu. Tako JSZ na zadnji seji upravnega odbora prvič po 6 letih ni glasovala za predlog proračuna, zanj pa so glasovali »rdeči«
in »plavi«.

V četrtek bo zboroval plenum kluba krščanskih socialistov z načelstvom in nadzorstvom JSZ, ki bo končno odločil o naši nadaljni taktiki v zbornici, ki bo tudi v bodoče taka, da bo celotnemu delavstvu in nameščensktvu v prid in ki pojde z mirnim prezidrom preko vseh kravjih kupčij lahko pred kritiko delavske javnosti.

Delavske zbornice in delavci

Pod tem naslovom prinaša hrvaška krščan. soc. »Socialna Pravda«
med drugimi tudi tole: Radnički Strukovni Savez vodi že nad leto dni borbo za delodajalca za dobro delavstvo v bjelovarskem paromlinu. Končno se mu je posrečilo ukloniti delodajalca, da je pristal na sklenitev pogodbe z delavci; v tej bi garantiral delavcem vse pravice, ki jim gredo. Osem dni pred razgovori je Savez prosil zagrebško delavsko zbornico, da naj pošlje tja svojega zastopnika, da sklene kolektivno pogodbo. Ker Savez ni prejel nobene rešitve od DZ je poslal v Bjelovar svojega delegata. Ko pa ta pride do delodajalca, dobi odgovor, da s sporazumom in pogodbo ne bo nič. Nazadnje se ugotovilo, da ima direktor paromlina najbližjega rojaka kot funkcionarja v Delavski zbornici. In ravno tega je pozval k sebi na posvetovanje. Po tem razgovoru in posvetovanju z visokim funkcionarjem DZ je direktor odločil, da delavcem ničesar ne da. — In tako delajo ljudje, ki so plačani prav direktno od delavskih žuljev! Tako delajo ljudje, ki trdijo o sebi, da so delavski zastopniki in voditelji in še da so socialisti in celo marksisti.

Pred 100 leti je en delavec produciral letno največ do 25 ton železa. Pri naslednji generaciji je produciral že 800 ton, l. 1929 pa je ta produkcija znašala na enega delavca že 20.000 ton letno.

Pojasnila našim rudarjem, ki so se vrnili iz Nemčije, preden so bili v Nemčiji upokojeni

1. Za one, ki so že stekli pravico na rento v Jugoslaviji in Nemčiji sorazmerno letom članstva pri odnosni bratovski skladnici ter prosijo za rento (pokojnino) tu in tamkaj:

Primerilo se je v zadnjem času, da se takšni v Jugoslaviji upokojeni, ki so prosili in prejeli rento (pokojnino) tudi pri bratovski skladnici (Knappschaft) v Nemčiji, pritožujejo, češ da so jim rento v Nemčiji počeli izplačevati ne z dnevom, ko so izpolnili po zakonu predpisane pogoje (leta življenja in leta članstva itd.), niti z dnevom, ko so v Jugoslaviji vložili predlog za upokojeve, niti z dnem, ko so bili v Jugoslaviji upokojeni, nego mnogo pozneje, tako da so nekateri izgubili po več mesecev, celo po pol leta in se jim zdi, da bratovske skladnice v Nemčiji popolnoma svojevoljno postopajo. Zadeva je pa ta-le:

Glasom prisilne naredbe (tako zvano Notverordnung z dne 8. decembra 1931, § 7., del V., poglavje IV.) se počenja renta zaračunavati in torej nakazovati v izplačilo s prvim tistega meseca, ki sledi mesecu predloga, to je mesecu, ko se je stal predlog, namreč pri bratovski skladnici v Nemčiji. Če je kdo stavil predlog na rento, n. pr. v januarju, se mu bo renta pričela izplačevati s 1. februarjem, pa naj si je že tudi mnogo prej imel pravico nanjo.

In temu se ne da ugovarjati na zakoniti način. Pravno stališče je to-le: Ko nastopi primer, da ima zavarovalec pravico do rente, sleherni zavarovalec, torej bratovska skladnica ene kakor druge države prizna zavarovaneu one dajatve, na katere ima zavarovalec pravo po zakonu, tisti državi lastnem. Primeri § 18., odstavek 3 pogodbe o socialnem zavarovanju sklenjene med Jugoslavijo in Nemčijo. Potemtakem vsak zavarovalec za sebe poleg zakonov, ki zanj veljajo, presoja pravico prosilca na rento in početek rente, oziroma ne izplačevanje. Pogodba ne vsebuje nobene določbe, po kateri bi predlog na rento stavljen v Jugoslaviji bilo smatrati pravno-veljavno stavljenim tudi za zavarovalca v Nemčiji.

Kako naj se torej ravna naši rudarji, ki so stekli pravico do rente (pokojnine) v Jugoslaviji in zbog prejšnjega članstva v Nemčiji, tudi do pokojnine v Nemčiji, da se obvarujejo (včasih občutne) izgube pri renti od več mesecev. Samo na ta način, da obenem ko prosijo za rento v domovini, vpošljejo poseben predlog za rento še v Nemčijo tisti okrožni bratovski skladnici, kateri so zadnji čas pripadali, če pa jim ta okrožna bratovska skladnica (Bezirksknappschaft) ni znana, lahko pošljejo prošnjo državnim rudarskim skladnicam »Reichsknappschaft, Berlin-Wilmersdorf, Wiederwaldstrasse 17/21«, ki bo predlog sprovedla na pristojno bratovsko skladnico okrožja.

Kot dan stavljenega predloga velja torej tisti dan, ko je prošnja prispela okrožni ali pa državnim bratovski skladnici. Potrebne listine (dokazila) se

morajo predlogu priključiti. Če se pa pri presojanju predloga izkaže, da potrebne priloge, ali nekatere od njih manjkajo, zato zavarovalec ne bo trpel škode, vsaj ne kar zadeva početek rente. Iz tega sledi, da za začetek izplačevanja rente pride v poštev 1. predlog za rento.

Priloge morajo biti prevedene v nemščino in prevodi uradno potrjeni. Tako zahtevajo »Knappschaften«.

2. Važno za rudarje, ki so poprej bili člani rudarske blagajne v Nemčiji, kako si ohranijo v Nemčiji pridobljene pravice, ko so se ali prostovoljno ali prisiljeno vrnili domov.

Treba razločevati: tisti, ki doma niso na takem poslu, ki je zavarovanju obvezan, si očuvajo v Nemčiji pridobljene pravice samo na ta način, da plačujejo v Nemčijo prispevke (poprej priznalne prispevke); tako namreč zahteva člen 22., odstavek 2. pogodbe med našo kraljevino in Nemčijo z dne 15. decembra 1928: Ko preneha obveznost zavarovanja, se pravice, pričakovane iz zavarovanja v eni izmed obeh pogodbenih držav ne očuvajo s plačevanjem priznalnih prispevkov bratovski skladnici druge države. Torej v gornjem primeru je treba plačevati prispevke pristojni okrožni rudarski blagajni (Knappschaft) v Nemčijo, katere član je bil naš rudar najnazadnje.

Iz tega sledi, da oni, ki so bili zavarovani pri bratovski skladnici v Nemčiji in Jugoslaviji, pa danes niso na poslu obvezanem zavarovanju, torej niti člani blagajne, niti še niso dopolnili čakalne dobe, morajo plačevati v obeh državah priznalne prispevke, da si ohranijo odnosne pravice.

Tudi s tem, da opravlja takšen bivši rudar zavarovanju obvezan posel, vendar ne rudarsko delo, ne očuva svojih članskih pravic, ki jih ima pri bratovski skladnici, ampak mora le-te še posebej plačevati priznalne prispevke.

Toliko bolj so dolžni plačevati te poprej imenovane priznalne prispevke v Nemčijo oni rudarji, ki v domovini niso našli dela obvezanega zavarovanju, kam-li rudarsko delo.

Kar se tiče priznalnih prispevkov, je v Nemčiji nastopila važna sprememba z zakonom z dne 7. decembra 1933. Ta zakon je odpravil počenši s 1. januarjem 1934 tisti § 76 RKG, ki je odredil priznalne prispevke. Za naše tu omenjene primere pride v poštev samo § 31 tega zakona z dne 7. decembra 1933, ki za očuvanje pravice iz zavarovanja mesto dosedanjih priznalnih prispevkov odreja dobrovoljne prispevke. Njih višina še ni določena. To bo odredilo ministrstvo dela v Berlinu, ki ima nalog izdati k zakonu z dne 7. decembra 1933 izvršilno odredbo, potrebne spremembe in prilagoditve k prejšnjim zakonom v smislu novega zakona § 39.

Izseljeniški odposlanec za Nemčijo:
Maks Goričar s. r.

Na trgu

Zgodnje jutro je bilo. France je stal na trgu in gledal, kako prinašajo in odnašajo prvo sadje.

»Črešnje. Tudi pri nas bi bile. Stopil bi, kot včasih, pod vejo; takole na večer, ko pride človek utrujen z dela, pa bi si jih utrgal nekaj. A ne bo jih več. Kruta usoda je zapisala vsem domačim strašno besedo na čelo: »Brezdomci!« Lepega dne strašno besedo na čelo: »Brezdomci!« Pozneje so jih spodili z doma. Oče je šel v rudnik. Niso ga sprejeli. Jože je odšel v Ameriko. Enkrat je pisal. Tudi tam je slabo. Oče je kmalu nato umrl. Zdravnik je dejal, da od lakote. Pa kaj bi mislil na to? Nekoč mora biti vsega konec. In naj se zgodi to v postelji, v hlevu ali na cesti. Zadržne je nekoliko nerodno. Umirati tam na cesti, ko gledajo vsi ljudje. Gledajo in vprašujejo: »Kaj mu je?« »Nič posebnega,« se glasi odgovor, »nekomu je zopet slabo. Najbrže je lačen.« Pa gre do dalje.

V Ljubljani je sploh tako. Ako pade maček v Ljubljano, se nabere na bregu cel regiment radovednežev. Če pa umira človek, pogleda po strani: »Nič posebnega. Nekoga je zopet prišlo. Lačen je, pa umira.«

Kaj hočemo; danes je to moderno.

Prodajalec marelic ga zbudi iz sanj: »Kupite marelice! Deset dinarjev kilogram. Kupite!« Francetu je hudo. Zelodec se oglašja. Planil bi tja, zgrabil jerbasa in se zagrizel v mehko, sočno sadje. Tedaj ga težka roka zgrabi za ramo. »Proč, tu ni za berače!« Odšel je. Napotje ni hotel delati nikomur. Tam pod lemenatom je imel nekdo želve. Krog jerbasa se je nabrala gruča radovednežev. Gledal je od strani v gručo. Ena želva se je po nerodnosti prevrnila. Mlada žena opomni prodajalca: »Obrnite jo no nazaj! Revica trpi!«

»Žival trpi. A človek?« Hudo mu je postalo. Opotekel se je, prijel za zid in zajokal. Vsi so ga pogledali. Nekdo vprašuje: »Kaj mu je?« Tista žena, ki je prej pomilovala žival, je hladno rekla: »Je že lačen.« Odšla je mimo njega in utonila v valujoči reki. Tedaj je pristopil mlad gospod in mu dal dinar.

»Hvala!« Tako tiho je izrekel, da je samega sebe komaj slišal. S hvaležnim pogledom je zasledoval visoko postavbo, dokler ni utonila za Ažmanom. Pogledal je denar, ki ga je imel v veli umazani roki. Kakor nor je planil v pekarijo.

»Kruha, kruha!«
»Danes ni nič za berače.«
»Saj imam denar.«
»Kje si ga pa vzel?«

Viniški:

Delavstvo v Dolnji Lendavi v Prekmurju

Splošna slika gospodarske delavnosti

Murska Sobota in Dolnja Lendava sta edini mesti v Prekmurju. Po tem svojstvu tvorita središči dveh srezov in sodnih okolišev.

Dolnja Lendava je mesteca, ki ima okrog 2700 prebivalcev. Je gosposko, razpotegnjeno vzdolž Glavne ulice, bolj ceste, na vznožju vinorodnih gričev tik ob jugoslovansko-madžarski meji jugovzhodnega dela Prekmurja. Mesteca samo je po legi kaj prijazen kraj. Glavna ulica je tlakovana, kraj nje se bohoti lep drevored in ob hišah asfaltirani hodniki. Manj je prijazno mestno prebivalstvo — domačini, ki so po ogromni večini slovenskega rodu, a se prištevajo k polnokrvnim Madžarom.

Med ta živeli, ki mu Slovenci in Jugoslavija niso povšeči in ki daje rad čutiti svojo madžarsko ošabnost, so se priseljevali Židje. Teh je danes med Lendavčani okrog 180, a zdi se ti, če se ozreš na njihovo gospodarsko udeležbo v mestecu, kakor da bi jih bila najmanj polovica vsega prebivalstva. Židje so namreč lastniki domala vse trgovine v mestecu, edinega hotela, gostiln, dveh mlinov in opekarn, tudi nekaj obrtnih delavnic, a izključni lastniki industrije: lesno podjetje »Našička« d. d., Tovarna dežnikov d. d., pletarna Blau in Bartoš itd. V njihovih rokah je tudi edina banka Dolnjelendavska hranilnica d. d. v Dol. Lendavi: močan krajevni denarni zavod z zvanečim ljudskim imenom: hranilnica!, a pri tem delniška družba, ki je posojala denar kmetom pred nastopom kreditne krize po 12, 14, 16, 18, 20 in 24% obrestih. Prava hranilnica za — kapitaliste!

Iz tega se kajpak z gotovostjo da sklepati na to, da ni mnogo vredno v gospodarski delavnosti drugega lendavskega prebivalstva in priseljenega uradništva vse ono, kar tem pripada. In res, razen nekaj gostiln, dveh trgovin in pretežno obrtnih obratov je vse v židovskih rokah. Najlepše hiše so v židovski lasti. Židje so potemtakem gospodarsko najsišnejši in najvplivnejši element Lendave z okolico. Kajti mesteca in vsa okolica sta skoraj brez-pogojno gospodarski od njih odvisni. Pri njih so si primorani oskrbovati živčne potrebščine od obleke do petroleja, židje so njihovi delodajalci, ki trdo izkoriščajo siromašno, prenaseljeno in od prometnih ter gospodarskih središč odrezano pokrajino.

Čeprav je število gospodarskih obratov, vstevši obrt in industrijo razmeroma visoko, vendar se zdi, da je število zaposlenega delavstva temu primerno nizko. Največ jih dela v lesnem podjetju »Našička« d. d., namreč od 150 do 200. V Tovarni dežnikov d. d. je zaposlenih okrog 30, približno toliko v pletarni Blaua in Bartoša, dočim zaposlujeta dva valčna mlina komaj 4—6 mlinarjev oziroma nosačev. Delo v obeh opekarnah je pretežno sezijskega značaja. Trgovina in obrt pa dajeta delo večjemu številu pomočnikov, vajencev in nižjemu pomožnemu osebju. Za obrt in trgovino je v Lendavi zlasti značilno, da se odkrižujeta pomočniki, ko jih itak skrajno nizko plačujeta, in se poslužujeta vajencev. Razumljivo je, da se s tem zagrešuje neštevilno prestopkov obrtnih in drugih predpisov, kar pa mirno trpe pomočniki in vajenci, boječ se in tresoč se za svoje položaje, strokovne organizacije pa nimajo ne ti in ne delavci, tako da so sploh brez zaščite in pravno silno zapostavljeni, kar je razvidno v naslednjem. (Dalje prihodnjič.)

To in ono

Trbovlje. Pozor! V svrhu potrebnega znanja in poznanja delavske in nameščenske zakonodaje je »Strok. skupina rudarjev« naročila tukajšnji Zadržni knjigarni, da je nabavila brošure sledečih zakonov:

Zakon o zaščiti delavstva in inspekciji dela, zakon o zavarovanju delavcev, obrtni zakon, zakon o občinah. Brošurice se dobe za mal denar. Radi bližajočih se občinskih volitev se tukaj dobi tudi zakon o sestavi volilnih imenikov in uredba o sestavi kandidatnih list.

Je bilo hladno vprašanje. Z nejevoljo je prodajalka skopo odrezala od hleba in mu vrgla kosček na mizo. Zgrabil ga je z obema rokama; in solze so mu tekale po bledem licu. »Zopet te imam, o ljubi kruhek!«